

Andrej Karić, klavir

J. S. Bach	Francuska suita u E duru Allemande
F. Liszt	Etida op.1 br.2
L. van Beethoven	Sonata op.10 br.2, 1.stavak
S. Heller	Tarantelle
C. M. von Webber	Polacca Brilliante op.72

Petra Sarić, klavir

J. S. Bach	Preludij i fuga u c-molu I. sv.
L. van Beethoven	Sonata op. 2, br. 1 u f molu <i>Allegro</i> <i>Adagio</i>
F. Chopin	Poloneza op.26, br. 1
T. Uhlik	Etida br. 4
R. Schumann	Fantasiestücke op. 12 Das Abends Aufswung

Andrej Karić (Gospić, 1996.) glazbeno obrazovanje započinje kao desetogodišnjak u klasi prof. Lucije Volinger Balić u Gospiću, a nastavlja u osnovnoj školi Franje Tuđmana u Biogradu na Moru u klasi prof. Tatjane Jergan Botunac. Četvrti i peti razred pohađa u Osnovnoj glazbenoj školi u Gospiću u klasi prof. Ines Cvitković, a šesti pohađa u klasi prof. Nenada Novaka u Osnovnoj školi Blažija Berse u Zadru.

Polazio je glazbene tačajeve kod prof. Olge Cinkoburove i prof. Damira Cikojevića. Nastupao je na školskim i javnim priredbama od kojih se ističe Završna predstava glazbene škole u zadarskom kazalištu 2009. godine te sudjelovanje u predstavi „Potraga za izgubljenom melodijom“ koja je prikazana u više dalmatinskih gradova. Odličan je učenik 8. razreda Osnovne škole dr. Jure Turića u Gospiću.

Sudjelovao je u više natjecanja od kojih se ističu Međunarodno natjecanje mladih

pijanista „Daleki akordi“ (Split, 2008.) - druga nagrada, Regionalno natjecanje (Makarska, 2009.) - druga nagrada i 49. regionalno natjecanje (Zadar, 2011.) - druga nagrada.

Petra Sarić rođena je 1996. godine u Zagrebu. Klavir je počela svirati sa sedam godina na glazbenoj školi Blagoje Berse, čija je i danas učenica u klasi prof. Ane Vimpoišek Marić.

Pored redovnog glazbenog obrazovanja aktivno je pohađala seminare kod renomiranih klavirskih pedagoga i pijanista, Olge Cinkoburove, Romualda Nolla, Rubena Dalibaltayana, Nine Patarčec.

S kraćim recitalima gostovala je u Hrvatskoj i izvan nje. Zahvaljujući brojnim nagradama dobivala je i pozivnice za nastupe kao što su: 16. memorijal Darko Lukić u Osijeku, koncert nagrađenih pijanista EPTA natjecanja u Zagrebu, Susreti mladih pijanista u Varaždinu. Svoju glazbenu školu, Blagoja Berse, redovito predstavlja tijekom godine na svim značajnim koncertima.

Kao jedanaestogodišnjakinja dva puta je nastupila sa Zagrebačkim solistima izvevši Mozartov klavirski koncert (KV 414).

Do sada je sudjelovala na više školskih, nacionalnih i međunarodnih natjecanja, te osvojila preko dvadeset nagrada, od kojih dvanaest prvih, a najznačajnije su: 4. međunarodno natjecanje „Zlatko Grgošević“, (Zagreb, 2006., 2010. godine); hrvatsko regionalno natjecanje učenika i studenata glazbe i plesa (Varaždin i Sisak, 2007., 2009., 2011. godine); hrvatsko državno natjecanje učenika i studenata glazbe i plesa (Dubrovnik, 2009., 2011. godine), 6. Ars Nova međunarodno natjecanje (Trst, Italija, 2010. godine). Na školskom natjecanju „Mali Amadeus“ (2005., 2006., 2007. i 2010. godine) osvojila je prve nagrade, posebne nagrade za najbolje izvedene barokne skladbe i skladbe sonatnog stavka, te priznanje za najbolje plasiranog učenika u konkurenciji osnovne i srednje škole. Pored niza prvih nagrada redovito je nagrađivana i posebnim nagradama za izvedbe djela hrvatskih skladatelja: Etide i skale 2006. i 2008., Zlatko Grgošević, 2006., 2010. godine, EPTA 2009. godine. Glazbena škola Blagoja Berse ju je dva puta nagradila priznanjem Janka Šanjek, koje se dodjeljuje najboljim učenicima klavirskog odjela.

Pored glazbenog talenta, Petra njeuguje veliku sklonost i prema stranim jezicima. Na državnim natjecanjima iz esperanta i francuskog jezika osvojila je druge nagrade (Kostrena 2007. godine i Krapinske toplice 2011. godine).

Svatko tko je slušao, izvodio ili imao uvid u magičnu arhitekturu glazbe **Johanna Sebastiana Bacha (1685.-1750.)** složio bi se kako je najčudesniji skladatelj koji se ikada rodio. Slavu vrsnog orguljaša uživao je još za života. Godine 1717. izazvao je

francuskog virtuozu Louisa Marchanda na natjecanje u improvizaciji na dvor u Dresdenu. Povijesnu istinu kako je Marchand otišao izgubivši ne treba tumačiti njegovom osrednjošću, Marchand to nikako nije bio, već činjenicom kako je Bach, kako onda tako i danas, bio nedodirljivi genij kom nitko nije mogao na megdan. Glazba za instrumente s tipkama zauzima presudno mjesto u Bachovu životu. Ništa ga nije toliko intenzivno okupiralo od početka do kraja karijere. Pisao je preludije, toccate, fantazije, fuge, ricercare, capriccia, invencije, višestavačna djela kao što su sonate, suite, partite, simfonije, chaconne, pastorale, koncerte i varijacije. Učeći svirati upoznao se s različitim stilovima njemačke, francuske i talijanske škole. Pa ipak, njegov cjelokupni skladateljski opus originalan je i među najvrednijim u europskoj glazbi uopće.

Do 1831. godine, koja je bila prijelomna u njegovu razvoju i kao pijanista i kao skladatelja, **Franz Liszt (1811.-1886.)** bio je već priznat i cijenjen u visokim umjetničkim krugovima. Te je godine u Parizu imao priliku slušati koncert dvaju velikana. Obojica su ga, svaki na svoj način, oduševili i inspirirali. Bili su to Paganini i Chopin. Paganini je svojim đavolski nadahnutim i virtuoznim sviranjem na rubu delirija utjecao na onaj demonski, zavodljivi i senzualni aspekt Lisztove muzičke interpretacije. Nježnost, ekspresija u polaganim i piano dijelovima te rubato koji ne narušava puls, nego interpretaciji daje dimenziju više, utjecaj su Chopina.

Na utjecaj ova dva glazbenika valja gledati samo kao na smjernice jer Liszt nije nikoga kopirao, nije nikomu bio sličan. U svemu je, pa i u interpretaciji, bio jedinstven. Kada je nastupao svirajući po pariškim salonima, pod njegovim su prstima pucale žice na klaviru a njih su, kao kakve relikvije, dame iz publike čuvale kao trajno sjećanje na dojmljiv doživljaj Lisztova pijanističkoga umijeća. Liszt je zaista bio izvrstan interpret, ali po tome nije bio jedinstven. Teško je procijeniti koliko je onaj ekshibicionistički dio njegovih nastupa bio promišljen, a koliko spontan. Jednako je teško biti siguran u istinitost svake anegdote u kojoj je Liszt bio jedan od sudionika. Epizoda sa švicarskim pijanistom Sigismondom Thalbergom provjerena je i istinita. Thalberg je svojim koncertima oduševio parišku publiku za vrijeme dok je Liszt bio s obitelji u Švicarskoj. Nije Liszt bio taj koji se želio dokazati kao jedinstveni pijanist kojeg je nemoguće i nepotrebno uspoređivati s bilo kim, ali je publika to željela. Iako je Liszt odbijao nepotreban sraz s Thalbergom, talijanska plemkinja Cristina Belgiojoso ga je uspjela nagovoriti. Sigurno je tomu pridonijela Lisztova slabost na ženski šarm kao i dobrotvorni karakter najavljenoga zajedničkog koncerta. Zavidim svima koji su se te večeri našli u publici slušajući veličanstveno muziciranje sjajnih glazbenika. Nikako ne zavidim kritičarima koji su o tome morali pisati i odrediti „pobjednika“. Cristina Belgiojoso inteligentno je presudila ovom nametnutom rivalstvu izjavivši: „Thalberg je prvi pijanist na svijetu – Liszt je jedini!“

Godine 1842. prihvatio je ponudu vojvode Carla Alexandera da u Weimaru organizira glazbeni život. Premda je Weimar bio mali grad, bio je kulturno središte s tradicijom. Liszt je na raspolaganju imao manji orkestar i opernu kuću. Za trinaest godina, koliko je proveo u Weimaru, unaprijedio je orkestar dovodeći vrsne svirače. Na repertoaru su bila djela Berlioza, Wagnera i Brahmsa. Premda je Lisztov dirigentski angažman uvelike u sjeni njegova pijanističkoga umijeća, i na tom je području ostavio neizbrisiv trag. Smatra se pretečom modernoga dirigiranja gdje dirigent po-

staje pokretima tijela tumačem suptilne poruke skladatelja. On ne želi mehanički mahati kako bi držao tempo, već cijelim tijelom, mimikom i gestikulacijom tijekom izvedbe provocira svirače i potiče ih na angažirano sviranje.

I kao skladatelj je bio vizionar. Anticipirao je atonalnost i impresionizam puno prije njihove pojave. Promovirao je novu formu – simfonijsku poemu. Za razliku od višestavačnih glazbenih formi koje su joj prethodile, simfonijska poema je jednostavna. Bez imalo podozrivosti prihvatili su je i ostali skladatelji.

Kao pijanist prvi je svirao cijeli koncert napamet, uveo termin „recital“, promovirao pijanizam koncertirajući od Urala o Pirineja. Napomenimo kako je putovao kočijom danima, pa i mjesecima. Uvelike je unaprijedio klavirsku tehniku stavljajući težište na sve aspekte izražajnih mogućnosti.

Nezaobilazan je njegov pedagoški angažman. Neki podaci govore o 400 studenata koliko ih je pohađalo satove. Istina je da su se mnogi i nakon svega nekoliko satova prozivali njegovim učenicima, ali to Lisztu nije smetalo. Nije imao ni metodu niti sistem. Smatrao je da svatko mora sam tehnički savladati skladbu kako bi radio na interpretaciji. Težio je razvijanju individualnosti kod studenata. Nisu svi postali vrsni pijanisti, ali svi su u njemu pronašli inspiraciju i nadahnuće.

O Ludvigu van Beethovenu pročitajte na stranici 18.

Mađarski skladatelj i klavirist **István Heller (1813.-1888.)** na koncertnom je podiju debitirao već s devet godina izvodeći zajedno sa svojim profesorom klavira Brauerom Dussekov koncert za dva klavira. Želeći napredovati u glazbenom svijetu odlazi u Beč gdje pohađa satove kod priznatih klavirskih pedagoga Czernyja i Holma. Vrijedan i marljiv, napredovao je toliko da je već s petnaest godina krenuo na koncertnu turneju po Mađarskoj, Poljskoj i Njemačkoj. Premda su njegovi koncerti bili hvaljeni od kritičara a koncertne dvorane rasprodane, za život je trebao dodatnu financijsku pomoć. Sreća mu se osmjehnula kada ga je pod svoje okrilje uzela obitelj bankara Fuggera iz Augsburga. Svi njegovi financijski problemi bili su riješeni te se mogao mirno posvetiti glazbi i karijeri.

Tridesetih godina 19. stoljeća dolazi u Pariz gdje prijateljuje s Berliozom, Lisztom i Chopinom i ostalim skladateljima svoje generacije. Nakratko dolazi i u Englesku gdje je ostvario značajnu koncertnu karijeru i prisna prijateljstva s pijanistom i dirigentom njemačkih korijena Charlesom Halléom, pjesnikom i dramskim piscem Robertom Brownom te slikarom i skulptorom Lordom Leightonom. Zadovoljan ostvarenim vraća se u Pariz gdje do smrti djeluje kao pijanist i pedagog. Razumljiva je Hellerova skladateljska usmjerenost ka klaviru. U njegovu opusu nalaze se etide, varijacije, transkripcije opernih predložaka, fantazije, sonate, valceri, nokturna i ostala brojna djela za klavir.

Njemački skladatelj, dirigent, klavirist, gitarist i glazbeni kritičar **Carl Maria von Weber (1786.-1826.)** najpoznatiji je po operama Strijelac vilenjak i Oberon. Glazbeni talent naslijedio je od roditelja. Majka je bila pjevačica a otac umirovljeni časnik i vrlo dobar violinist. Po uzoru na sjajnu koncertnu karijeru Carlova bratića Mozarta, otac je u vrlo ranoj dobi započeo maloga Carla podučavati osnovama kla-

virske tehnike. Zbog prirodnog oštećenja kuka prohodao je dosta kasno, ali je već sa četiri prilično dobro svirao klavir i izvrsno intonirao zahtjevne melodijske linije. Kako je s obitelji često mijenjao boravište, često je mijenjao i učitelje te su među njima bili oboist Johann Peter Heaschkel, Michael Haydn -mlađi brat Josepha Haydna, pjevač Johann Evangelist Wallishausner, orguljaš J. N. Kalcher i Abbé Vogler. S nepunih je osamnaest godina prihvatio ponudeno mjesto dirigenta opere u Breslau, ali nezadovoljan prilikama i nedorastao intrigama i zakulisnim igrama unutar opernih kuća napušta posao. U potrazi za službom koja će mu osigurati sredstva za život prihvaća mjesto tajnika vojvode Ludwiga, brata Fridericka I., kralja Württenberga. Zbog loših financijskih poteza, po naredbi samoga kralja, na neko je vrijeme bio zatočen zajedno s ocem, a potom i protjeran iz države. Unatoč zlosretnom incidentu u kojem je posve nevin optužen i prognan, njegova umjetnička reputacija otvorila mu je vrata opernih kuća. Tako je bio direktor praške i dresdenske operne kuće. Posebnu čast ukazali su mu Englezi pozvavši ga da u Covent Gardenu producira svoju romantičnu operu Oberon. U Londonu i umire u 39. godini života od posljedica tuberkuloze ostavivši za sobom opere, skladbe za instrumentalne ansamble, orkestar te djela religioznog karaktera.

„Kada ću tamo stići?“ – zapisao je u svoj dnevnik mladi Poljak **Frédéric-François Chopin (1809.-1849.)**. I zaista, u Pariz je došao 1831. godine. Željnan znanja i novih izazova, vjerojatno ne i potpuno svjestan veličine svoga talenta, zakoračio je u blještavi svijet pariških salona i koncertnih dvorana. Začudo, već u dobi od dvadeset dvije godine posjedovao je toliko snažnu sviračku i skladateljsku uvjerljivost i originalnost da bi teško imao od koga još što naučiti. Čudesan je njegov talent. Nije slijepo slijedio klasična pravila sviranja i skladanja. Uspio je, ne rušeći ih, zaokrenuti smjer pijanističke tehnike, anticipirati skladateljske tehnike te utkati u skladbe folklorne elemente na jedinstven način kako to nije uspjelo nikome prije, niti poslije.

Samo visoko inteligentni koriste svoje nedostatke kako bi na njima rasli. U epohi snažnih i robusnih klavirskih interpretata, kakav je bio njegov prijatelj Liszt koji ga je iskreno volio i podržavao, Chopin se istaknuo ljepotom svojih skladbi i izrazito profinjenim interpretatorskim stilom. Nije mu to, doduše, bila namjera. Krvhka građa i tuberkuloza koja ga je polako, ali sigurno izjedala, kumovale su sviračkom senzibilitetu. Njegova je profinjenost bila zapanjujuća, ali potpuno dorečena te joj nije bilo zamjerki.

Chopin je mudro za svoje nastupe birao salone izbjegavajući koncertne dvorane. Izvježbao je cijelu paletu nijansi piano dinamike nakon kojih bi i osrednji mezzoforte zvučao gromoglasno. Posjedovao je nijansiran udar i čarobno lijep ton. Publika ga je voljela, a on svoju manu nije skrivao. Jednom je zgodom u zanosu izvedbe Chopinove Poloneze mladom pijanistu pukla žica na klaviru. Mladić se posramljeno ispričao, na što je Chopin uzvratilo: „Da ja imam vašu snagu i da mogu Polonezu odsvirati onako kako bi trebalo, na klaviru ne bi ostala niti jedna cijela žica.“ Glazbeni teoretičari istaknut će ga kao izrazitoga melodičara koji je terminu „rubato“ dao novo značenje; pijanisti će naglasiti obogaćivanje pedalizacije i uvođenje pozicijskih prstometata. Kao skladatelj izrazio se pišući jednostavna djela. Umjesto simfonija i opera Chopin piše stilizirane narodne plesove (polke i mazurke), melodiozna nokturna briljantne i virtuozne etide, preludije i svega dva klavirska koncerta.

Stvarao je polako i nije dopuštao objavljivanje djela prije no što bi bio zadovoljan. Zapravo, nikada nije bio potpuno zadovoljan. Tomu u prilog svjedoči i često revidiranje koje bi dovodilo do postojanja razlika među mjerodavnim izdanjima. Chopinova glazba pijanistu dopušta svirački zanos. Ona je ljudski emotivna, strasna i razumljiva. Dokaz tomu je i popularnost koja ne jenjava. Chopinove skladbe su i danas nezaobilazan dio pijanističkog koncertnog repertoara.

Tomislav Uhlik (1956.) bio je student fizike. Na nagovor skladatelja i dirigenta Emila Cossetta otkrio je zanimanje za glazbu, a 1978. godine upisuje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu studij teorije glazbe. Godine 1982. upisuje studij kompozicije u razredu Stanka Horvata na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Od 1983. godine glazbeni je direktor ansambla „Lado“. U kazalištu „Komedija“ isprva je radio kao klavirist, a potom preuzima mjesto dirigenta tijekom šest premijera. Tijekom šest sezona dirigirao je premijerama opereta u kazalištu „Komedija“ u Zagrebu. Kao gost dirigent surađivao je s Hrvatskim narodnim kazalištem u Zagrebu i Osijeku te Simfonijskim puhačkim orkestrom Hrvatske vojske. U svojim je skladateljskim radovima pokušao pomiriti afinitete za klasičnu glazbu, folklor i jazz. Za svoj je rad primio brojne nagrade i vrijedna priznanja.

Kada je konzervativni skladatelj i kritičar Hans Pfitzner u jednom svom članku prozvao Berga, Schönberga i Weberna pitajući ih zašto ne pišu lijepu i jednostavnu melodiju kao Schuman u skladbi *Träumerei*, Berg mu je odgovorio već u sljedećem broju muzičkog magazina strukturnom i harmonijskom analizom skladbe, iz čega je bilo vidljivo kako je *Träumerei* melodijski i harmonijski sofisticirana skladba, daleko od spomenute jednostavnosti. **Robert Schumann (1810.-1856.)** zasigurno ne bi bio sretan što je bio predmetom oštrog prepucavanja. Nije bio sklon dokazivanju, niti je znao sebe promovirati. Tih i darežljiv, posvećen i zaljubljen u muziku, uvijek se borio za više ciljeve, nikad za sebe. Mnogi mladi glazbenici onog vremena duguju mu zahvalnost jer je u kritikama, a mnoge je objavio u muzičkom magazinu koji je 1833. godine sam pokrenuo, afirmirao njihov rad i senzibilizirao publiku za nove ideje i pristupe. Proučavanju glazbe najviše se posvetio za boravka u Leipzigu kamo je došao zapravo studirati pravo. U želji da unaprijedi pijanističku tehniku trajno je ozlijedio prst dugotrajnim i nepravilnim vježbanjem. Pijanistička karijera za njega je bila gotova. Od tog vremena intenzivnije sklada. Za razliku od suvremenika pisao je skladbe naslovljene kao *Intermezzo*, *Arabesqua*, *Carnaval* i sl. Dakako da su ga kritičari napadali zbog odstupanja od klasičnih formi, međutim on je želio dokazati kako čista ideja može stvoriti svoju formu. Za njega su važne boje, aluzije i raspoloženja. Nije se bojavao žestokih harmonskih progresija, disonanci i sinkopiranog ritma. Mnogi iz konzervativnih krugova njegov su rad okarakterizirali suludim i dekadentnim. Zacijelo su mnogobrojni napisi narušili njegovu ionako krhku psihu. Veliki oslonac u životu i za vrijeme najvećih duševnih kriza imao je u supruzi Klari, odličnoj pijanistici koja je i nakon Schumannove tragične smrti nastavila promovirati njegov skladateljski rad.

Fantasiestücke op.12 zbirka je od osam skladbi za klavir nastalih 1837. godine inspiriranih zbirkom novela Schumannova omiljenog autora E. T. W. Hoffmanna.